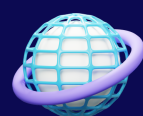

شاخص جهانی نوآوری ۲۰۲۵ و جایگاه ایران

گزارش و تحلیل اختصاصی از مجموعه کارافام

karafam.com

Global
Innovation
Index 2025
Innovation at
a Crossroads

شاخص جهانی نوآوری (GII) چیست و چه چیزی را می‌سنجد؟

GII امسال عملکرد نوآوری ۱۳۹ اقتصاد را با ۸۰ شاخص سنجید؛ ساختار آن دارای دو مولفه اصلی است:

ورودی‌های نوآوری (Inputs) و خروجی‌های نوآوری (Outputs)

و ۷ رکن اساسی:

- نهادها
- سرمایه انسانی و پژوهش
- زیرساخت
- پیچیدگی بازار
- پیچیدگی کسب و کار
- خروجی‌های دانش و فناوری
- خروجی‌های خلاقانه

ورودی‌ها (Inputs)، ظرفیت‌ها و پیش‌نیازها

- کیفیت نهادها و مقررات
- سرمایه انسانی / R&D
- زیرساخت‌های فیزیکی / دیجیتال
- پیچیدگی بازار (تأمین مالی / کسب و کار)
- پیچیدگی کسب و کار (جذب دانش، سرمایه‌گذاری خطرپذیر)

خروجی‌ها (Outputs) آنچه حاصل نوآوری است.

- خلق دانش و فناوری (اختراع، انتشارات علمی، صادرات فناوری‌های پیچیده، تجاری‌سازی دارایی‌های فکری)
- خروجی‌های خلاقانه (نام و نشان تجاری، طرح صنعتی، محتوای خلاق).

روندهای جهانی در گزارش سال ۲۰۲۵: سطح کلان

در رتبه‌بندی امسال شاخص جهانی نوآوری، سوئیس بار دیگر در جایگاه نخست قرار گرفت و پس از آن سوئد، ایالات متحده، کره جنوبی و سنگاپور جایگاه‌های دوم تا پنجم را به خود اختصاص دادند. نکته مهم و تاریخی، ورود چین به جمع ۱۰ اقتصاد برتر است؛ تغییری که نشان‌دهنده‌ی انتقال تدریجی مرکز ثقل نوآوری از غرب به شرق آسیاست.

اقتصادهای صدرنشین سه ویژگی مشترک دارند:

• ظرفیت علمی قوی

سرمایه گذاری پایدار در آموزش عالی، پژوهش و نیروی انسانی متخصص.

• توان مالی نوآوری

شبکه گسترده سرمایه گذاری خطرپذیر، دسترسی به منابع مالی متنوع و بازارهای سرمایه کارآمد.

• محیط نهادی باثبات

قوانین شفاف، سیاست‌های پیش‌بینی‌پذیر و حمایت و مدیریت حقوق دارایی‌های فکری.

ورود چین به ۱۰ کشور برتر، بیانگر این است که ترکیب سرمایه‌گذاری عظیم در تحقیق و توسعه، سیاست‌های صنعتی هدفمند و بازار داخلی بزرگ می‌تواند حتی در یک دهه، توازن جغرافیای نوآوری جهانی را تغییر دهد. این تحول پیام روشنی برای کشورهای دیگر دارد: بدون ثبات نهادی و سرمایه‌گذاری سیستماتیک، صرفاً داشتن منابع انسانی یا بازار کافی نخواهد بود.

چرا می‌گوییم موتور نوآوری در دنیا «کند» شده؟

✓ «رشد سرمایه‌گذاری نوآوری» در ۲۰۲۴ پایین‌تر از روند بلندمدت است؛ VC ضعیف‌ترین مؤلفه است.

✓ داشبورد رصد نوآوری جهانی (Tracker): انتشارات علمی و R&D رشد کرده، اما تعداد معاملات VC افت کرده و واکنش‌پذیری سرمایه نسبت به ریسک کاهش یافته است.

خوشه‌های نوآوری: میدان رقابت واقعی

در گزارش ۲۰۲۵، علاوه بر داده‌های اختراع و مقالات علمی، **معاملات سرمایه‌گذاری خطرپذیر (VC)** هم در رتبه‌بندی خوشه‌ها لحاظ شده است. این تغییر نشان می‌دهد که نوآوری فقط در پژوهش نیست، بلکه در تبدیل ایده به محصول و جذب سرمایه هم معنا پیدا می‌کند.

چین با ۲۴ خوشه و آمریکا با ۲۲ خوشه نزدیک به نیمی از ۱۰۰ خوشه برتر جهان را دارند. پس از آن آلمان (۷)، بریتانیا و هند (۴)، کره جنوبی و ژاپن (۳) قرار دارند. این توزیع بیانگر تمرکز قدرت نوآوری در چند قطب بزرگ شهری، به‌ویژه شرق آسیا است.

جایگاه ایران؛ تصویری کلان

ایران در بین ۳۶ اقتصاد با درآمد متوسط رو به بالا، رتبه هفدهم را دارد.

ایران در بین ۱۰ اقتصاد آسیای مرکزی و جنوبی رتبه دوم را دارد.

جایگاه ایران؛ تصویری کلان

رتبه کل: ۷۰

خروجی‌ها (Outputs): رتبه ۴۶

ورودی‌ها (Inputs): رتبه ۱۰۹

ایران با وجود محدودیت در منابع و زیرساخت‌ها، توانسته خروجی‌های علمی و فناوریانه‌ای بالاتر از سطح ظرفیت‌های موجود تولید کند که نشانه‌ای از تلاش و خلاقیت پژوهشگران و فناوران کشور است.

اما بدون اصلاح ورودی‌ها (سرمایه‌گذاری، زیرساخت، نهادها) این دستاورد احتمالاً پایدار نمی‌ماند.

جایگاه ایران در ۵ سال گذشته

Year	GII Position	Innovation Inputs	Innovation Outputs
2020	67th	90th	50th
2021	60th	86th	44th
2022	53rd	73rd	38th
2023	62nd	87th	48th
2024	64th	85th	48th
2025	70th	109th	46th

نقاط قوت ایران در شاخص‌های مختلف

بازار و مالی

- ارزش بازار سرمایه به GDP: رتبه ۱ (۴۶۳٪)
- تشکیل سرمایه ثابت ناخالص: رتبه ۶

مالکیت فکری و دارایی‌های نامشهود

- علائم تجاری به GDP: رتبه ۲
- هزینه نرم‌افزار به GDP: رتبه ۵
- طراحی صنعتی به GDP: رتبه ۱۴
- پتنت‌های داخلی به GDP: رتبه ۱۴

منابع انسانی و پژوهش

- فارغ التحصیلان علوم و مهندسی: ۳۵٪ از کل فارغ التحصیلان (رتبه ۸)
- پژوهشگران به ازای هر ۱ میلیون نفر: رتبه ۴۰
- QS Ranking دانشگاه‌ها: میانگین رتبه ~۳۴۲-۴۰۳

کارایی اقتصادی

- رشد بهره‌وری نیروی کار: رتبه ۱۰

بازار بین‌المللی

- واردات فناوری پیشرفته به سهم تجارت کل: رتبه ۲۳
- اندازه بازار داخلی: رتبه ۲۲

نقاط ضعف ایران در شاخص‌های مختلف

نهادهای

- کیفیت مقررات: رتبه ۱۳۸
- ثبات عملیاتی کسب و کار: رتبه ۱۳۵
- ثبات سیاستی برای کسب و کار: رتبه ۱۲۹

تجارت و زیرساخت

- عملکرد لجستیک: رتبه ۱۰۷
- تعرفه‌های تجاری (میانگین وزنی): رتبه ۱۳۴
- پایداری زیست محیطی: رتبه ۱۳۷

تأمین مالی نوآوری

- سرمایه گذاری خطرپذیر دریافت شده: رتبه ۱۲۲
- تعداد سرمایه گذاران VC: رتبه ۱۱۳

اکوسیستم کسب و کار و کارآفرینی

- پیوند صنعت-دانشگاه (همکاری R&D): رتبه ۱۱۷
- سیاست ها و فرهنگ کارآفرینی: رتبه ۹۰

بازار فناوری و مالکیت فکری

- صادرات خدمات ICT: رتبه ۱۲۵
- صادرات فناوری پیشرفته: رتبه ۱۱۵
- پرداخت های IP (Royalty payments): رتبه ۹۹

برترین‌های نوآوری ایران

• رتبه بندی QS برترین دانشگاه‌های ایران

Rank	University	Score
342	SHARIF UNIVERSITY OF TECHNOLOGY دانشگاه صنعتی شریف	33.00
368	UNIVERSITY OF TEHRAN دانشگاه تهران	31.40
403	AMIRKABIR UNIVERSITY OF TECHNOLOGY دانشگاه صنعتی امیرکبیر	29.50

• مشارکت دانشگاه صنعت و تعاملات بین المللی

Rank	University	Score
1	AMIRKABIR UNIVERSITY OF TECHNOLOGY دانشگاه صنعتی امیرکبیر	68.05
2	SHARIF UNIVERSITY OF TECHNOLOGY دانشگاه صنعتی شریف	63.50
3	TEHRAN UNIVERSITY OF MEDICAL SCIENCES دانشگاه علوم پزشکی تهران	59.75

• ۵۰۰۰ شرکت برتر در ایران با بالاترین ارزش برند جهانی

Rank	Brand	Industry	Brand Value, mn USD
1	BANK PASARGAD بانک پاسارگاد	Banking	1,028.5

روندهای کوتاه مدت و بلند مدت

بررسی شاخص جهانی نوآوری ۲۰۲۵ نشان می‌دهد اگرچه ایران در سال‌های اخیر افت ۳٪ در انتشارات علمی و ۰.۱٪ در R&D داشته، اما روند بلندمدت آن‌ها مثبت بوده است (۳.۸٪ و ۱۱.۱٪). در مقابل، معاملات سرمایه‌گذاری خطرپذیر هم در کوتاه‌مدت (۱۲.۵٪) و هم بلندمدت (۲۷.۳٪) کاهش یافته است. در حوزه مالکیت فکری، اظهارنامه‌های بین‌المللی PCT جهش چشمگیر داشته (۲۱.۴٪ کوتاه‌مدت / ۲۸.۴٪ بلندمدت) و بهره‌وری نیروی کار نیز در یک‌سال اخیر ۳.۷٪ رشد کرده است.

حالا چه باید کرد؟ راهبردهای پیشنهادی ما

راهبردهای ارزش آفرینی برای شرکت‌های دانش بنیان

• تجاری سازی دارایی فکری

اختراع و علائم تجاری باید به اعطای مجوزهای بهره برداری، درآمد و صادرات فناوری تبدیل شوند؛ حتی می توان از آنها به عنوان وثیقه برای جذب سرمایه استفاده کرد.

• بهره گیری از مزیت‌ها

سهم بالای فارغ التحصیلان علوم و مهندسی و رشد اظهارنامه های اختراع بین المللی فرصتی برای توسعه محصولات دانش بنیان صادراتی، به ویژه در بازارهای منطقه ای است.

• مدیریت ریسک

استاندارد سازی، تنوع زنجیره تأمین و قراردادهای شفاف اعتماد سرمایه گذاران خصوصی را افزایش می دهد.

• پایش پیشرفت

داشبورد KPI خصوصی (معاملات VC، درآمد از دارایی های فکری، گواهی های اختراع، قراردادهای R&D، صادرات فناوری های پیچیده) ابزار لازم برای تصمیم گیری چابک است.

سیاست‌های پیشنهادی کلان برای آینده نوآوری ایران

اقتصاد نوآوری محور، نه منبع محور

- حرکت از اقتصاد متکی بر نفت و کالا به سمت اقتصاد مبتنی بر دانش، دارایی فکری و برندهای جهانی.
- تقویت صادرات خدمات و محصولات فناورانه برای کاهش آسیب‌پذیری در برابر نوسانات منابع طبیعی.

سرمایه‌گذاری جسورانه خصوصی به عنوان رکن اصلی

- ایجاد زیرساخت‌های قانونی و بستر نهادی برای رشد صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر خصوصی و باشگاه‌های سرمایه‌گذاری.
- نقش دولت محدود به «تنظیم‌گری و کاهش ریسک‌های سیستمی»، نه سرمایه‌گذاری مستقیم.

نوآوری بین‌المللی

- ورود فعال شرکت‌های ایرانی به زنجیره‌های ارزش جهانی، مشارکت در کنسرسیوم‌های فناوری و استانداردهای بین‌المللی.
- تمرکز ویژه بر بازارهای منطقه‌ای و کشورهای همسایه به‌عنوان سکوی پرش صادرات فناوری.

نهادهای شفاف و پایدار برای جلب اعتماد سرمایه‌گذار

- کاهش نوسان سیاستی و ثبات‌بخشی به مقررات؛ شاخص «کیفیت مقررات» ایران (رتبه ۱۳۸) نشان می‌دهد این حوزه باید اولویت باشد.
- قوانین ساده و پیش‌بینی‌پذیر شرط حیاتی برای ورود سرمایه‌گذاران خارجی و داخلی است.

نهادهای شفاف و پایدار برای جلب اعتماد سرمایه‌گذار

- تبدیل پژوهش‌های علمی به قراردادهای صنعتی، اختراعات با قابلیت تجاری‌سازی و استارت‌آپ‌های بازارمحور.
- ایجاد انگیزه برای شرکت‌های خصوصی تا «مشتري اول» نوآوری دانشگاهی باشند.

نظراتتان را با ما و این پست را با بنیانگذاران کسب و کارها به اشتراک بگذارید.

برای مشاوره همین الان با ما در ارتباط باشید.

021-66096815

021-28429400

www.karafam.com

KARAFAM.Co| IP

Management Services

[karafm_co](https://t.me/karafm_co)